

Broj:01/1256
Podgorica, 20.05.2021. godine

UNIVERZITET CRNE GORE
-Odboru za doktorske studije i Senatu-

PODGORICA

Predmet: Materijal za sjednicu Odbora i Senata

Poštovani,

U skladu sa članom 35. Pravila doktorskih studija, dostavljamo Vam materijal za narednu sjednicu Odbora za doktorske studije, odnosno Senata Univerziteta Crne Gore i to:

-Ocjena podobnosti doktorske teze i kandidata (obrazac D1) sa propratnom dokumentacijom za mr Vasilija Đurovića.



DEKAN
Nikola Milović

**UNIVERZITET CRNE GORE
EKONOMSKI FAKULTET PODGORICA
DOKTORSKE STUDIJE**

Br. 01/1257
Podgorica, 20.05.2021. god.

Na osnovu čl. 64. Statuta Univerziteta Crne Gore, člana 35. Pravila doktorskih studija, Vijeće Ekonomskog fakulteta je na elektronskoj sjednici održanoj 20.05.2021.godine donijelo

O D L U K U

1. Usvaja se Izvještaj Komisije za ocjenu podobnosti doktorske teze i kandidata **mr Vasilija Đurovića**.
2. Prihvata se kao podobna za izradu doktorska teza pod nazivom „**Uticaj nacionalnih razvojnih i finansijskih institucija na rast konkurentnosti i supstituciju uvoza u Crnoj Gori**“ i kandidat **mr Vasilije Đurović**.
3. Predlog dostaviti Odboru za doktorske studije i Senatu Univerziteta Crne Gore koji su nadležni za donošenje konačne Odluke.

O B R A Z L O Ž E N J E

Vijeće Ekonomskog fakulteta je na elektronskoj sjednici održanoj 20.05.2021.godine razmatralo Izvještaj Komisije za ocjenu podobnosti doktorske teze „**Uticaj nacionalnih razvojnih i finansijskih institucija na rast konkurentnosti i supstituciju uvoza u Crnoj Gori**“ i kandidata **mr Vasilija Đurovića**.

Na osnovu izloženog odlučeno je kao u dispozitivu.



DOSTAVLJENO:

- a/a
- referentu doktorskih studija,
- Centru za doktorske studije,
- Senatu UGG.

OCJENA PODOBNOSTI DOKTORSKE TEZE I KANDIDATA

OPŠTI PODACI O DOKTORANDU	
Titula, ime i prezime	mr Vasilije Đurović
Fakultet	Ekonomski fakultet
Studijski program	Ekonomija
Broj indeksa	D3/16
Podaci o magistarskom radu	Efekti jačanja tržišta osiguranja na razvojnu performansu privrede u procesu pristupanja EU (2014)
NASLOV PREDLOŽENE TEME	
Na službenom jeziku	Uticaj nacionalnih razvojnih i finansijskih institucija na rast konkurentnosti i supstituciju uvoza u Crnoj Gori
Na engleskom jeziku	The impact of national development and financial institutions on the growth of competitiveness and import substitution in Montenegro
Datum prihvatanja teme i kandidata na sjednici Vijeća organizacione jedinice	20.05.2021.godine
Naučna oblast doktorske disertacije	Međunarodna ekonomija
Za navedenu oblast matični su sljedeći fakulteti:	
Ekonomski fakultet, Univerzitet Crne Gore, Podgorica	
A. IZVJEŠTAJ SA JAVNE ODBRANE POLAZNIH ISTRAŽIVANJA DOKTORSKE DISERTACIJE	
<p>Javna odbrana polaznih istraživanja kandidata mr Vasilija Đurovića organizovana je na Ekonomskom fakultetu Univerziteta Crne Gore, u Podgorici (sala Tempus), u srijedu, 6. maja 2021. godine, sa početkom u 12.00 h, pred Komisijom u sastavu: prof. dr Nikola Milović (predsjednik Komisije), prof. dr Predrag Bjelić (mentor i član Komisije) i prof.dr Vesna Karadžić (član Komisije).</p> <p>Predsjednik Komisije, prof. dr Nikola Milović, upoznao je kandidata i članove Komisije sa procedurom odbrane te dao riječ kandidatu da izloži rezultate dosadašnjeg rada i ocjene do kojih je došao tokom polaznih istraživanja.</p> <p>Kandidat je obrazložio temu, predstavio rezultate polaznih istraživanja i izložio detaljan plan istraživanja koji uključuje ciljeve, hipoteze, metodologiju, očekivani naučni doprinos i konsultovanu literaturu. Nakon izlaganja kandidata, uslijedila su pitanja (koja su data u prilogu), sugestije i diskusija članova Komisije sa kandidatom.</p> <p>Komisija je uzimajući u obzir kvalitet sprovedenih polaznih istraživanja i kvalitet odbrane, jednoglasno donijela odluku da je kandidat uspješno odbranio sprovedena polazna istraživanja. Odbrana polaznih istraživanja završena je u 13.30 h.</p>	

B. OCJENA PODOBNOSTI TEME DOKTORSKE DISERTACIJE**B1. Obrazloženje teme**

Crnogorska ekonomija značajno je promijenila model razvoja i svoju strukturu u periodu od raspada SFRJ do kraja druge decenije XX stoljeća. Od nedovoljno razvijene jugoslovenske republike, koja je proizvodila pretežno sirovine i industrijske poluproizvode za finalizaciju (i izvoz) u druge republike, uz solidne kapacitete pomorske privrede i postepeno jačanje servisnih industrija vođenih turizmom, našla se u dubokoj razvojnoj recesiji posljednje dekade XX stoljeća, snažno pogođena raspadom prethodne države, ratom u okruženju i ekonomskim sankcijama UN. Poslije razvojno „izgubljene“ decenije, uslijedio je postepeni oporavak, uz kreiranje sopstvenog ekonomskog sistema, kog je pratilo više generacija radikalnih tržišnih reformi, makroekonomska stabilizacija, eurizacija, liberalizacija cijena i trgovine, rast stranih direktnih investicija, privatizacija privrede i finansijskog sektora.

Postepeni razvojni oporavak mijenjao je i model razvoja. Od pretežno industrijske, ali nedovoljno konkurentne i unutrašnje orjentisane ekonomije, sa još uvijek značajnim učešćem primarnog sektora, struktura privrede dinamično se mijenjala. Crnogorska ekonomija postala je snažno servisno orjentisana, izložena promjenama eksterne tražnje, uz smanjenje industrije i primarnog sektora (usluge 80%, sekundarni sektor 12% i primarni sektor 8% u strukturi Bruto dodate vrijednosti u 2019. godini). Ova se struktura formirala uz snažan priliv stranih direktnih investicija i jačanjem finansijskog sektora, istovremeno generišući visok stepen otvorenosti, te platnobilansnu neravnotežu. Pokretanje krupnih infrastrukturnih projekata, koji su decenijama odlagani, uz nedovoljnu konsolidaciju javne potrošnje, značajno je podiglo javni dug.

Posljedice ovog turbulentnog razvojnog perioda su nedovoljno iskorišćeni razvojni resursi, visoki regionalni razvojni gepovi, nepovoljne migracije radne snage i nezaposlenost, spoljnotrgovinski deficit, niska izvozna orjentacija, visoka eksterna zavisnost i visoka zaduženost koja smanjuje manevar razvojne politike. Iako se u mnogim razvojnim dokumentima dobro prepoznaju razvojni prioriteti (poljoprivreda i ruralni razvoj sa prehrambenom industrijom, revitalizacija industrije kroz zeleni rast, te konkurentniji sektor usluga i jačanje digitalnog društva), njihovo finansiranje nije značajnije podržavano od strane finansijskog sektora, čije su se odluke bazirale prvenstveno na profitabilnosti ponuđenih razvojnih projekata.

U savremenom svijetu nacionalne razvojne i finansijske agencije, u prvom redu i agencije za promociju i finansiranje izvoza, igraju ključnu ulogu u podsticanju izvoza i poboljšavanju konkurentnosti u zemljama u kojima postoje. U navedenom kontekstu, jedino se nacionalna razvojna i finansijska institucija, kakav je Investiciono-razvojni fond (IRF), postavlja kao balans finansiranja razvoja, podržavajući istovremeno i tržišno orjentisane razvojne projekte, ali i definisane razvojne prioritete zemlje, koje je neophodno podržati, kako bi se postepeno mijenjala privredna struktura. Ovaj pristup finansiranju razvoja od strane IRF-a uveden je sa ciljem boljeg iskorišćavanja postojećih resursa i rasta konkurentnosti, odnosno održivosti i otpornosti sektora malih i srednjih preduzeća (MSP) na sve izraženije eksterne ekonomske šokove.

Nacionalna razvojna i finansijska institucija (IRF) omogućava lakši pristup finansijama za sektor MSP kroz ponudu posebnih finansijskih usluga i ekspertizu. U dugoročnoj poslovnoj politici IRF-a snažno je utkana razvojna komponenta crnogorske ekonomije i njeni definisani strateški razvojni

prioriteti, koji se podržavaju lepezom podsticajnih mehanizama. Aktivnosti IRF-a utiču direktno i indirektno na proces restrukturiranja crnogorske ekonomije, mijenjanje privredne strukture, smanjenje uvozne zavisnosti i jačnje izvozne orijentacije sektora MSP, što u konačnom vodi smanjenju spoljnotrgovinskog deficita i snaženju ekonomije u cjelini. Uloga IRF-a u finansiranju razvojnih prioriteta, uz očuvanje ekonomske supstance, postaje još značajnija u uslovima pandemije COVID-19 i ekonomske krize koju je izazvala.

B2. Cilj i hipoteze

Osnovni cilj istraživanja je da na sistematičan način analizira kako mehanizam finansiranja razvoja i izbor adekvatne razvojne, odnosno spoljnotrgovinske strategije utiče na dinamiku privrednog rasta i strukturne promjene u savremenim ekonomijama sa fokusom na zemlje srednjeg dohotka. Aplikativni dio istraživanja odnosi se na istraživanje navedenih aspekata razvoja na primjeru Crne Gore.

Crna Gora je otvoren, eurizovan i liberalizovan ekonomski sistem koji teži integraciji ka EU i njenom jedinstvenom tržištu. Crnogorska ekonomija, u kontekstu evropskih ekonomskih integracija, mora biti funkcionalna tržišna ekonomija, odnosno mora biti sposobna da se suoči sa izazovima konkurencije sa velikog tržišta Unije. Evidentno je da je crnogorska ekonomija veoma uvozno zavisna (indikator sklonosti robnom uvozu prelazi 52% BDP-a u periodu 2009-2019.), nedovoljno izvozno orijentisana (sklonost izvozu ne prelazi 10% u istom desetogodišnjem periodu), sa visokim nivoima robnog trgovinskog deficita (prosječno 42% u BDP-u periodu 2009-2019.). Nivo neto stranih direktnih investicija je u istom periodu dostiže prosječno 14% u BDP-u, sa tendencijom smanjenja (7% u 2019.), dok negativni saldo tekućeg i kapitalnog računa dostiže u istom periodu prosječno 14% BDP-a (15% u 2019.) (Monstat, 2021).

Izabrana oblast istraživanja postaje još aktuelnija, u uslovima COVID-19 pandemije, duboke zdravstvene krize koje je izazvala simetričnu ekonomsku krizu, kako na strani ponude, tako i na strani tražnje, a koja je posebno pogodila servisno orijentisane ekonomije kakva je Crne Gora. Pad crnogorske ekonomije u 2020. procjenjene je na nivou od 15,3% (Monstat, 2021). U istom periodu, broj registrovanih zaposlenih smanjen je sa 189,9 na 154,7 hiljada radnika (35,151 manje ili -19%), a broj registrovanih nezaposlenih povećan je sa 35.582 na 55,283 (rast od 19.701 ili 36%; stopa nezaposlenosti u martu 2021. godine je 23,83%). Osnovni scenario za postepeni oporavak u 2021. i 2022. godini (realne stope 10,5% i 6,5% respektivno) vođen je planiranim ulaganjima u turizam i energetski sektor, kao i javnim i privatnim građevinskim aktivnostima. Oživljavanje privatne potrošnje podržaće rast zaposlenosti, jače doznake i rast kredita, što će imati pozitivan efekat na sektor MSP.

Drugim riječima, **predmet istraživanja** u ovom radu će biti analiza razvojnog okvira, podsticajnih mehanizama finansiranja razvoja od strane nacionalnih razvojnih insitucija, koji, uz izbor adekvatne spoljnotrgovinske strategije, doprinose unapređenju ukupne razvojne performanse savremenih tržišnih privreda i smanjenju spoljnotrgovinskog deficit.

U uslovima savremene ekonomske krize i neizvjesne dužine post-COVID perioda oporavka, uloga IRF-a postaje još važnija i njegov doprinos oporavku crnogorske ekonomije moguće je kvalitativno i kvantitativno istražiti.

U cilju kritičkog ispitivanja ključnih faktora koji opredjeljuju dinamiziranje razvoja određene ekonomije uz izbor adekvatnih mehanizama finansiranja i spoljnotrgovinsku strategiju, faktora koji

doprinosu generisanju novih ekonomskih aktivnosti koje postaju nosioci razvoja i rasta konkurentnosti, u radu su postavljene **tri hipoteze**:

H1: Nacionalne razvojne i finansijske institucije omogućavaju lakši (efikasniji i efektivniji) pristup finansijama za sektor MSP kroz ponudu posebnih finansijskih usluga i ekspertizu.

Nacionalne razvojne i finansijske institucije imaju osnovnu ulogu da što povoljnije podržavaju sektor MSP i preduzetnike, u saradnji sa domaćim i međunarodnim finansijskim institucijama, i uz saradnju i podršku nacionalnih vlada. Ove institucije, kroz obezbjeđenje finansijske i druge podrške biznisu, koja je usmjerena ka održivim, orijentisanim biznisima u prioritetnim sektorima, posluju pod tržišnim principima. Drugim riječima, one obzbeđuju sredstva na međunarodnom finansijskom tržištu, a plasiranju je na domaćem, pod povoljnijim uslovima nego što su uslovi komercijalnih banaka. Npr. IRF zaključuje ugovore sa Evropskom investicionom bankom, Bankom za razvoj Savjeta Evrope i drugim međunarodnim razvojnim i finansijskim institucijama. IRF je u periodu od 2010 do 2020. godine plasirao više od 1,2 mlrd € plasmana, zahvaljujući konstantnim naporima na usavršavanju modela finansiranja, koji ima za cilj da podrži i unaprijedi crnogorsku privredu. U cilju kreiranja uslova za povećanje konkurentnosti crnogorske ekonomije, kreirane su mjere podrške koje su usmjerene na smanjenje sektorskih i strukturnih neravnoteža. Ova hipoteza biće dokazivana u prvom dijelu istraživanja, a biće temeljena da komparativnom metodu i statističkoj analizi koja u fokusu ima izabrane nacionalne razvojne i finansijske institucije, uz osvrt na ključne međunarodne razvojne i finansijske institucije u ovoj oblasti.

H2: IRF je kreditna institucija u Crnoj Gori koja ima razvojnu komponentu u svojoj dugoročnoj poslovnoj politici i koja podsticajnim mehanizmima prati definisane razvojne prioritete Crne Gore.

Osnivanjem Investiciono-razvojnog fonda, Vlada Crne Gore je obezbijedila efikasan mehanizam za podršku privrednom razvoju, u skladu sa definisanim razvojnim prioritetima. Djelatost Fonda definisana je kroz odobravanje kredita i izdavanje garancija, obavljanje poslova vezanih za prodaju kapitala u portfelju Fonda, kao i vršenje ostalih poslova kojima se obezbjeđuje podrška privrednom razvoju. Investiciono razvojni fond Crne Gore je u proteklom periodu razvio respektabilan broj kreditnih linija, koje sadrže i brojne podsticajne mjere. Kreditne linije IRF-a, posljednjih godina, odnose na sljedeće oblasti: 1. Preduzetništvo; 2. Poljoprivreda; 3. Turizam; 4. Proizvodnja; 5. Usluge; 6. Likvidnost; 7. Podsticaj konkurentnosti; 8. Green field; 9. Infrastrukturni projekti; 10. EU Cosme investment support program. Dopunama srednjoročnog plana u maju 2020. godinu kreirane su još tri nove kreditne linije za likvidnost, kao dio ukupnih mjera za prevazilaženje ekonomske krize izazvane zdravstvenom krizom COVID-19 (IRF, 2020). Navedena politika nastavlja se i u 2021. godini. Za aplikativni dio istraživanja koristiće se baza podataka o kreditnim plasmanima IRF-a, koja se analizira po vrstama kreditnih linija, po regionalnoj strukturi investicija, po sektorskom pristupu i drugim aspektima uticaja na rast, zaposlenost i smanjenje uvozne zavisnosti, odnosno jačanje izvoza i ukupne konkurentnosti sektora MSP u Crnoj Gori. IRF nudi čitav niz podsticajnih mjera, od nižih kamatnih stopa, dužeg grejs period, povoljnijih uslova kreditiranja za subjekte koji investicije realizuju na Sjeveru Crne Gore, u manje razvijenim opštinama. Ova hipoteza biće dokazivana na primjeru IRF CG, prvenstvenom istorijskim metodom, analizom sadržaja i statističkim metodom.

H3: Operacije IRF-a imaju direktne i indirektne efekte na restrukturiranje crnogorske ekonomije u cilju rasta konkurentnosti sektora MSP, rast zaposlenosti i smanjenje spoljnotrgovinskog deficita kroz supstituciju uvoza.

Pored analize instrumenata monetarne i fiskalne politike i modela predviđanja, kreditna politika IRF-a, koja ima obavezu da prati razvojne prioritete države, omogućava kreatorima ekonomske politike da utiču na obim agregatne tražnje, BDP, stopu nezaposlenosti, kao i obim spoljnotrgovinskog deficita, odnosno na rast ukupne konkurentnosti crnogorske ekonomije i postepeno prilagođavanje njene privredne strukture većem balansu između proizvodnog i uslužnog sektora. Aktuelna granska struktura BDP-a Crne Gore, postepeno se treba mijenjati, u koristi revitalizacije industrije, i to na osnovama zelenog i digitalnog razvoja. U narednom razvojnom periodu potrebno je da IRF postepeno uvodi i podsticajne mjere koje će afirmisati jačanje onih ekonomskih djelatnosti koje pored ekonomskih, ispunjavaju i ekološke i socijalne ciljeve razvoja. To znači da IRF treba da podržava projekte koji pored direktnih ekonomskih benefita, proizvode i indirektne benefite, odnosi projekti koji štite životnu sredinu, povećavaju energetska efikasnost, jačaju obnovljive izvore energije, smanjuju emisije gasova sa efektom staklene bašte, štite vodne resurse i čuvaju postojeći ekosistem. Stoga, IRF treba da uvede nove programe i posticajne mjere subvencija za kredite na bazi ostvarenja klimatsko-energetskih ciljeva, uz uvođenje tzv. modela plaćanje na bazi učinaka. Ova hipoteza biće dokazivana kroz empirijsko istraživanje, formiranjem ekonometrijskog modela.

Hipoteze će biti testirane adekvatnim ekonomskim metodama, kombinovano teorijskim i empirijskim putem.

B3. Metode i plan istraživanja

Uzimajući u obzir teorijsko-empirijski aspekt istraživanja, u procesu izrade doktorske disertacije biće korišćene metode karakteristične za istraživanja u domenu društvenih, tj. ekonomskih nauka.

Izrada doktorske disertacije biće sprovedena kroz dvije faze.

U prvoj fazi istraživanja, koja je teorijskog karaktera, biće prikupljena relevantna naučna literatura na osnovu koje će se, primjenom deskriptivne metode i metoda analize i sinteze, te analize sadržaja objasniti mehanizam finansiranja razvoja putem nacionalnih razvojnih i finansijskih institucija, koje za cilj imaju rast konkurentnosti i smanjenje spoljnotrgovinskog deficita u manje razvijenim ekonomijama, tj. tranzicionim ekonomijama i zemljama proširenja, kojima pripada i Crna Gora.

Primjenom komparativnog i istorijskog metoda poseban fokus biće na izabranim zemljama EU i regiona, gdje će se prepoznati sličnosti primjenjenih modela, kao i specifičnosti pojedinih izabranih zemalja i dobre prakse. Objasniće se i međusobna povezanost postavljenih jednačina i izabranih varijabli.

Korišćenjem metode case study-a, biće prikazan mehanizam finansiranja razvoja kroz aktivnosti nacionalne razvojne i finansijske institucije kakav je IRF u Crnoj Gori.

U drugoj fazi istraživanja, koja je empirijskog karaktera, biće prikupljeni podaci radi formiranja ekonometrijskog modela. Primjeniće se višestruki linearni regresioni model, SVAR. Varijable u ovom istraživanju su: kreditna sredstva Investiciono-razvojnog fonda, BDP, stopa zaposlenosti, i deficit. Uključiće se mjesečni podaci od 1. januara 2006. do 31. decembra 2019.

Slijedec□ e jednačine predstavljaju formulisani model:

$$y_t = b_{11}^1 y_{t-1} + b_{12}^1 irf_{t-1} + b_{13}^1 z_{t-1} + b_{14}^1 d_{t-1} + b_{11}^2 y_{t-2} + b_{12}^2 irf_{t-2} + b_{13}^2 z_{t-2} + b_{14}^2 d_{t-2} + e_{1t} \quad (1)$$

$$irf_t = b_{21}^1 y_{t-1} + b_{22}^1 irf_{t-1} + b_{23}^1 z_{t-1} + b_{24}^1 d_{t-1} + b_{21}^2 y_{t-2} + b_{22}^2 irf_{t-2} + b_{23}^2 z_{t-2} + b_{24}^2 d_{t-2} + e_{2t} \quad (2)$$

$$z_t = b_{31}^1 y_{t-1} + b_{32}^1 irf_{t-1} + b_{33}^1 z_{t-1} + b_{34}^1 d_{t-1} + b_{31}^2 y_{t-2} + b_{32}^2 irf_{t-2} + b_{33}^2 z_{t-2} + b_{34}^2 d_{t-2} + e_{3t} \quad (3)$$

$$d_t = b_{41}^1 y_{t-1} + b_{42}^1 irf_{t-1} + b_{43}^1 z_{t-1} + b_{44}^1 d_{t-1} + b_{41}^2 y_{t-2} + b_{42}^2 irf_{t-2} + b_{43}^2 z_{t-2} + b_{44}^2 d_{t-2} + e_{4t} \quad (4)$$

gdje y_t označava jaz bruto domać□ eg proizvoda, $t - 1$ i $t - 2$ je docnja prvog reda, docnja drugog reda i sl., irf_t označava kreditna sredstva Investiciono-razvojnog fonda, z_t označava zaposlenost, i d_t označava spoljnotgovinski robni deficit Crne Gore.

Što se tiče dodatnih kvantitativnih istraživačkih metoda, primijenjivac□ e se i metodologija metrike proizvodnog prostora.

Glavnu dokumentacionu osnovu istraživanja čine noviji naučni radovi u oblasti finansiranja razvoja, objavljeni u referentnim časopisima, pregledni radovi, kao i knjige i udžbenici koji se bave razvojnom problematikom, međunarodnim i nacionalnim razvojnim institucijama i modalitetima finansiranja razvoja, kao i međunarodnom trgovinom. Važan izvor su i dokumenti crnogorske Vlade po pitanju razvojne i spoljnotrgovinske politike, sektorskih strategija i modaliteta finansiranja razvoja; kao i dokumenti međunarodnih finansijskih institucija. Biće korišćeni i naučni članci koji se bave razvojnom problematikom nedovoljno razvijenih zemalja, kao i zemalja u tranziciji, te zemalja proširenja EU, kojima pripada i Crna Gora, a koji se nalaze u bazama kao što su: EBSCO, Wiley, JSTOR, ScienceDirect, SpringerLink i sl. Biće korišćene i analize Svjetske banke, IMF-a, UNstata, kao i glavnog proizvođača statistike za Evropsku uniju – Eurostat-a, te Uprave za statistiku Crne Gore.

Prikupljanje podataka se realizuje korišćenjem dostupnih baza podataka i literature, kao i pretraživanjem velikog broja specijalizovanih Internet stranica. Obrada podataka će se vršiti korišćenjem ekonometrijskih i statističkih programa, such as Eviews and MatLab.

B4. Naučni doprinos

S obzirom da je izabrana oblast istraživanja u međunarodnim naučnim krugovima veoma aktuelna tema, kandidat svojim naučnim radom želi dati doprinos izučavanju uticaja nacionalnih razvojnih i finansijskih institucija na rast konkurentnosti i supstituciju uvoza u Crnoj Gori.

Pretpostavka ostvarivanja osnovnih razvojnih ciljeva i projektovane razvojne politike Crne Gore, na njenom putu prema EU, treba da budu tzv. zdrave javne finansije, koje omogućavaju razvoj na održivim osnovama i postepeno restrukturiranje i jačanje otpornosti crnogorske ekonomije na rastuće eksterne šokove. Navedeno bi se moglo postić□ i makroekonometrijskim mjerenjem vitalnih varijabli koji određuju nivo stabilnosti i konvergencije Crne Gore realizacijom specifičnih kreditnih linija IRF-a, koje će svoju aktivnost proširiti i na davanje garancija. Istraživanje će

doprinijeti boljem razumevanju složenosti mehanizma ekonomskog upravljanja, u kome je fokus istraživanja na uticaj IRF-a na rast konkurentnosti i supstituciju uvoza u Crnoj Gori.

Crna Gora se obavezala da postepeno uskladi svoju ekonomsku politiku sa EU i Evropskom monetarnom unijom, a ovakva istraživanja bitna su ne samo za naučnu, već i za poslovnu zajednicu, kako bi se razumijela završna faza procesa pristupanja EU i ključne promjene u procesu donošenja odluka u okviru mehanizma ekonomskog upravljanja (supranacionalnog mehanizma koordinacije ekonomskih politika država članica EU), a koje se tiču specifičnih modela finansiranja razvoja. Crna Gora se prilagođava mehanizmu EU ekonomskog upravljanja, kroz pripremanje trogodišnjih programa ekonomskih reformi, gdje su strukturne reforme i modeli finansiranja razvoja, ključni elementi programa, zajedno sa makroekonomskim i fiskalnim projekcijama. Značajan akter u smanjenju strukturnih disproporcija svakako je IRF.

Korišćenjem navedenih naučno-istraživačkih metoda, analiziraće se i mjeriti uticaj promjene investicija IRF-a (potencijalnog nosioca rasta industrijske proizvodnje, ali i rasta u cjelini) i njegove strukturne diversifikacije na nivo razvoja u Crnoj Gori, u postojećim uslovima i u uslovima potencijalnog rasta obima proizvodnje. Navedeno će posljedično pomoći kreatorima politika da stabilizuju trgovinski bilans, smanje zaduženost i odnos duga u BDP-u, da podstaknu rast produktivnosti, smanjenje nezaposlenosti, smanjenje proizvodnog jaza i time ograniče spoljašne šokove u Crnoj Gori. Istovremeno, kroz navedeno istraživanje analiziraju se neophodni uslovi koje Crna Gora vođenjem efikasne ekonomske politike ostvaruje, a to su uslovi koji je kvalifikuju za buduće članstvo u EU odnosno EMU.

Većina postojeće literature je uglavnom na engleskom jeziku i ne tiče se konkretno Crne Gore, tako da svojim istraživanjem kandidat namjerava izabranu oblast istraživanja približiti i domaćoj zainteresovanoj javnosti.

B5. Finansijska i organizaciona izvodljivost istraživanja

Predstavljeno istraživanje u pogledu materijalnih i finansijskih resursa ne iziskuje velika sredstva. Vremenski je adekvatno isplanirano i realno sprovodljivo. Imajući u vidu da su vremenski, tehnički, materijalni i finansijski uslovi adekvatni, istraživanje se ocjenjuje kao izvodljivo u projektovanom periodu. Takodje, kandidat je i zaposlen u IRF-u, na poslovima međunarodne saradnje, i uključen je u analitičke i strateške poslove kreiranja novih finansijskih izvora za kreditiranje MSP sektora u Crnoj Gori, gdje, između ostalog, učestvuje u pregovorima sa međunarodnim finansijskim instcijama koje su partneri IRF-u, te razvija i prati ključne indikatore poslovanja IRF-a, koji su neophodan input za naučnoistraživački rad.

Mišljenje i prijedlog komisije

Izjavljujemo i potpisom potvrđujemo da je doktorand mr Vasilije Đurović, broj indeks D3/16 javno odbranio polazna istraživanja na temu: „Uticaj nacionalnih razvojnih i finansijskih institucija na rast konkurentnosti i supstituciju uvoza u Crnoj Gori“. Odbrana pomenutih polaznih istraživanja je održana javno na Ekonomskom fakultetu u Podgorici dana 05.05.2021. godine u 12:00 časova.

Odbrani polaznih istraživanja je prisustvovala komisija u sastavu: prof. dr Nikola Milović, – predsjednik, prof. dr Predrag Bjelić – mentor i član (on line) i prof. dr Vesna Karadžić – član .

Prema mišljenju Komisije, doktorska disertacija kandidata mr Vasilije Đurovića čiji je naslov “ Uticaj nacionalnih razvojnih i finansijskih institucija na rast konkurentnosti i supstituciju uvoza u Crnoj Gori“ predstavlja originalan i vrijedan naučno-istraživački poduhvat. Predmet istraživanja ove doktorske disertacije ima aktuelnu problematiku globalnog karaktera i predstavlja utemeljen naučno-istraživački rad koji će dati značajan doprinos ekonomskoj debati po pitanju postizanja održivog ekonomskog razvoja, kog podržava adekvatan model finansiranja MSP sektora, kao nosioca razvojne dinamike.

Kandidat je zadovoljio sve neophodne kriterijume i uspješno odbranio polazna istraživanja. Komisija u punom sastavu je ocijenila odbranu polaznih istraživanja ocjenom A. Na ovaj način ispoštovan je Pravilnik doktorskih studija.

Predloženi sadržaj, metode i dinamika istraživanja su kvalitetni, adekvatni i izvodljivi i Komisija jednoglasno predlaže Vijeću Ekonomskog fakulteta i Senatu Univerziteta Crne Gore da prihvate pozitivan izvještaj Komisije i odobre dalju izradu doktorske disertacije.

Prijedlog izmjene naslova

/

Prijedlog promjene mentora i/ili imenovanje drugog mentora

/

Planirana odbrana doktorske disertacije

II kvartal 2022.godine.

Izdvojeno mišljenje

/

Ime i prezime _____

Napomena

/

ZAKLJUČAK

Predložena tema po svom sadržaju odgovara nivou doktorskih studija.

DA

NE

Tema je originalan naučno-istraživački rad koji odgovara međunarodnim kriterijumima kvaliteta disertacije.

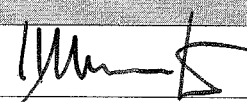
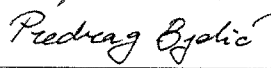



DA

NE

Kandidat može na osnovu sopstvenog akademskog kvaliteta i stečenog znanja da uz adekvatno mentorsko vođenje realizuje postavljeni cilj i dokaže hipoteze.

DA

NE

Tema je originalan naučno-istraživački rad koji odgovara međunarodnim kriterijumima kvaliteta disertacije.	<u>DA</u>	NE
Kandidat može na osnovu sopstvenog akademskog kvaliteta i stečenog znanja da uz adekvatno mentorsko vođenje realizuje postavljeni cilj i dokaže hipoteze.	<u>DA</u>	NE
Komisija za ocjenu podobnosti teme i kandidata		
Prof. dr Nikola Milović, vanredni profesor Ekonomskog fakulteta, Univerziteta Crne Gore, Crna Gora - predsjednik		
Prof. dr Predrag Bjelić, redovni profesor Ekonomskog fakulteta, Univerziteta u Beogradu, Republika Srbija – mentor i član		
Prof. dr Vesna Karadžić, redovni profesor Ekonomskog fakulteta, Univerziteta Crne Gore, Crna Gora - član		
U Podgorici, 10.05.2021.	 	

PRILOG

PITANJA KOMISIJE ZA OCJENU PODOBNOSTI DOKTORSKE TEZE I KANDIDATA	
Prof. dr Nikola Milović, predsjednik Komisije	Na kojim parametrima ćete posmatrati rast konkurentnosti crnogorske ekonomije u budućem istraživanju?
Prof. dr Predrag Bjelić, mentor	Ekonomska kriza izazvana pandemijom COVID-19 uslovlila je i rast tražnje za kreditima za prevazilaženje krize i očuvanje likvidnosti. Koliko se poslovna politika Fonda, po pitanju odobrenih kredita u kriznoj 2020. godini razlikuje od prethodnog trenda, koji su sektori najviše ugroženi i koliko je IRF mogao pomoći?
	U polaznim istraživanjima ističete da operacije IRF-a imaju direktne i indirektne efekte na restrukturiranje crnogorske ekonomije. S obzirom da je jedan od ključnih strukturnih problema crnogorske ekonomije – spoljnotrgovinski robni deficit, kojim kreditnim linijama IRF može uticati najviše na njegovo smanjenje?
Prof. dr Vesna Karadžić, član Komisije	Da li očekujete probleme kod ocjenjivanja ekonometrijskog modela, odnosno kakva su Vaša očekivanja u pogledu ocjene modela?
PITANJA PUBLIKE DATA U PISANOJ FORMI	
(Ime i prezime)	
(Ime i prezime)	
(Ime i prezime)	
ZNAČAJNI KOMENTARI	

Na osnovu člana 32 stav 1 tačka 14 Statuta Univerziteta Crne Gore, u vezi sa članom 34 Pravila doktorskih studija, Senat Univerziteta Crne Gore, u postupku razmatranja prijedloga Vijeća Ekonomskog fakulteta i na prijedlog Centra za doktorske studije, na elektronskoj sjednici održanoj 20-21.04.2021. godine, donio je sljedeću

ODLUKU

I



Crna Gora
UNIVERZITET CRNE GORE
EKONOMSKI FAKULTET
Broj 011/2021
Podgorica, 20. god.

Imenuje se Komisija za ocjenu podobnosti doktorske teze i kandidata mr Vasilija Đurovića, u sastavu:

1. Dr Predrag Bjelić, redovni profesor Ekonomskog fakulteta Univerziteta u Beogradu
2. Dr Nikola Milović, vanredni profesor Ekonomskog fakulteta Univerziteta Crne Gore
3. Dr Vesna Karadžić, vanredni profesor Ekonomskog fakulteta Univerziteta Crne Gore

II

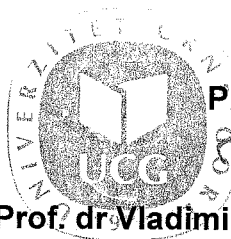
Zadatak Komisije je da, u roku od 45 dana od dana javnog izlaganja studenta podnese Vijeću Ekonomskog fakulteta i Senatu izvještaj o ocjeni podobnosti doktorske teze i kandidata.

III

Odluka stupa na snagu danom donošenja.

Broj: 03- 519|2

Podgorica, 21.04.2021. godine



PREDSJEDNIK SENATA

B6011005

Prof. dr Vladimir Božović, vršilac funkcije rektora

Na osnovu člana 165 Zakona o opštem upravnom postupku ("Službeni list RCG" br. 60/03) i službene evidencije, a po zahtjevu Đurović Šaleta Vasilije, izdaje se

POTVRDA O STUDIRANJU

Student **Đurović Šaleta Vasilije**, rođen **19-05-1991** godine u mjestu **Podgorica**, opština **Podgorica**, Republika **Crna Gora**, upisan je studijske **2016/17** godine, u **I** godinu studija, kao student koji se **samofinansira** na **akademske doktorske studije**, studijski program **EKONOMIJA**, koji realizuje **EKONOMSKI FAKULTET - Podgorica** Univerziteta Crne Gore u trajanju od **3 (tri)** godine sa obimom **180** ECTS kredita.

Studijske **2016/17** godine prijavio je *da sluša* **5** predmeta sa **60.00** (šezdeset) ECTS kredita.

Po prvi put iz **I (prve)** godine, prijavio je *da sluša* **5** predmeta sa **60.00** (šezdeset) ECTS kredita, što iznosi **100.00%** od ukupnog broja ECTS kredita u **I** godinu.

Saglasno Statutu Univerziteta Crne Gore, **Đurović Šaleta Vasilije** je po prvi put prijavio *da sluša* **više od 2/3**, odnosno **66,67% (šezdesetšest 67/100 %)**, od ukupnog broja ECTS kredita sa **I** godine i studijske **2016/17** ima **status redovnog studenta** koji se **samofinansira**.

Uvjerenje se izdaje na osnovu službene evidencije, a u svrhu ostvarivanja prava na: (dječji dodatak, porodičnu penziju, invalidski dodatak, zdravstvenu legitimaciju, povlašćenu vožnju za gradski saobraćaj, studentski dom, studentski kredit, stipendiju, regulisanje vojne obaveze i slično).

Broj: 21 / 05 -
Podgorica, 13.05.2021 godine



SEKRETAR,
Đurović Šaleta Vasilije

Na osnovu člana 165 stava 1 Zakona o opštem upravnom postupku ("Službeni list RCG", broj 60/03.), člana 115 stava 2 Zakona o visokom obrazovanju ("Službeni list CG", broj 44/14.) i službene evidencije, a po zahtjevu studenta Đurović Šaleta Vasilije, izdaje se

UVJERENJE O POLOŽENIM ISPITIMA

Student **Đurović Šaleta Vasilije**, rođen **19-05-1991** godine u mjestu **Podgorica**, opština **Podgorica**, Republika **Crna Gora**, upisan je studijske **2016/2017** godine, u **I** godinu studija, kao student koji se **samofinansira** na **doktorske akademske studije**, studijski program **EKONOMIJA**, koji realizuje **EKONOMSKI FAKULTET** - Podgorica Univerziteta Crne Gore u trajanju od **3 (tri)** godine sa obimom **180 ECTS** kredita.

Student je položio ispite iz sljedećih predmeta:

Redni broj	Semestar	Naziv predmeta	Ocjena	Uspjeh	Broj ECTS kredita
1.	1	MAKROEKONOMIJA	"A"	(odličan)	15.00
2.	1	MIKROEKONOMSKA ANALIZA	"B"	(vrlodobar)	15.00
3.	2	EKONOMETRIJA	"D"	(zadovoljavajući)	10.00
4.	2	SAVREMENE EKONOMSKE TEORIJE	"A"	(odličan)	10.00
5.	2	UPRAVLJANJE PROMJENAMA	"A"	(odličan)	10.00

Zaključno sa rednim brojem **5**.

Ostvareni uspjeh u toku dosadašnjih studija je:

- srednja ocjena položenih ispita **"B" (9.25)**
- ukupan broj osvojenih ECTS kredita **60.00** ili **100.00%**
- indeks uspjeha **9.25**.

Uvjerjenje se izdaje na osnovu službene evidencije, a u svrhu ostvarivanja prava na: (dječji dodatak, porodičnu penziju, invalidski dodatak, zdravstvenu legitimaciju, povlašćenu vožnju za gradski saobraćaj, studentski dom, studentski kredit, stipendiju, regulisanje vojne obaveze i slično).

Broj: 21 / 05 -
Podgorica, 13.05.2021 godine

M. P.



SEKRETAR,